

Romain Gary
(Émile Ajar)

Koca Tembel

Türkçesi: Müntekim Ökmen

Roman

ÖNSÖZ

Mercure de France 1974 yılında *Koca Tembел*'i yayımladığında kitabın yayıncıları Romain Gary'nin Émile Ajar müstear adının ardına saklandığından habersizdi. İntiharının ardından basılan eseri *Vie et mort d'Émile Ajar*'da Gary durumdan şu şekilde bahseder:

Koca Tembел'i tamamladıktan hemen sonra, kitabı yayıncılara haber vermeden bir müstear adla yayınlamaya karar verdim. Şöhret, eserlerimi değerlendirirken esas alınan ölçüler ve kıstaslar, "bana karşı takındıkları asık surat" ve kitabın bizatihi niteliği arasında uyumsuzluk olduğunu hissediyordum.

Ancak kitabın matbu hali, yazarın dostu Pierre Michaut'nun Brezilya'dan gönderdiği orijinal elyazmalarıyla uyuşmaz. Kitabın sonu açkça değiştirilmiştir:

Bununla birlikte, "sözünü geçirmekte" kifayetsiz kalan Pierre Michaut kırpmaları kabul etmek zorunda kaldı. Ortalardan bir bölüm, oradan buradan bazı cümleler ve son bölüm. Bu son "ekolojik" bölümü önemsiyordum. Gerçi son bölümün "olumlu" yönünün, "mesaj" yönünün, pitona dönüşen karakterimin ekoloji mitinginde sahneye çıkarıldığı andan itibaren, kitabın geri kalanıyla uyuşmadığı da doğrudur.

Gary Őunları da ekler:

Sonuç itibarıyla ben Koca Tembel'in yayımlanıp okura sunulduğu ilk haliyle kalmasından yanayım. Kitabıma ilgi devam ederse "eko-lojik" bölüm ayrı da yayımlanabilir.

Bu baskıda Romain Gary'nin isteği yerine getirilerek orijinal sona ek kısımda yer verilmiŐtir.

Sözü hiç dolandırmadan konuya can alıcı noktasından giriyorum.

Hayvanat Bahçesi'ndeki asistan, "Sonuna kadar arkanızdayım, Cousin," dedi. "Bunları hiçbir ayrıntıyı gizlemeden yazıya dökün, çünkü hiçbir şey deneyim ve doğrudan gözlem kadar tesirli olamaz. Edebiyat yapmaya falan da kalkışmayın, konunun kendisi yeter de artar bile."

Yeri gelmişken, Afrika'nın büyük bir bölümünün Fransızca konuştuğunu ve biliminsanlarının dünyaca ünlü çalışmalarının da pitonların Afrika'dan geldiğini kanıtladığını hatırlamış olayım. Bu nedenle dildeki, sözdizimindeki ve söz dağarcığındaki kimi bozulmalar, hatalı kullanımlar, atlama-zıplamalar, burkulmalar, itaatsizlikler, vampirilikler, şaşılıklar ve yabani göçler için şimdiden af diliyorum. Orada, her türlü rekabete meydan okuyan çığlıklar karşısında umuda, başka şeylere ve başka yerlere dair bir soru çıkar ortaya. Haliha-zırda çokça başvurulmuş sözcük ve biçimleri, hiçbir çıkış yolu bulmaksızın, güncel anlayışla kullanmam buyurulsaydı, bu bana çok ağır gelirdi. Piton meselesi, özellikle şu uçsuz bucaksız Paris bölgesinde, yazılacak raporlar bakımından son derece önemli bir yenilenmeyi şart koşuyor. Ben de eldeki incelemede kullanılan dile bir miktar özgürlük tanımayı ve ona bayatlamış kullanımlarda olduğundan başka türlü bir yapıya

bürünme şansı vermeyi önemsiyorum. Nihayetinde, başarısızlığın ceremesini söz dağarcığının çekmeyeceğini umut ediyorum.

Asistana bunları söyledim, o da bana arka çıktı.

“Kesinlikle. Tam da bu nedenle, pitonlar üzerine yaptığınız, kişisel katkı yönünden gayet zengin incelemenin çok yararlı olabileceği kanısındayım, ayrıca Jean Moulin ve Pierre Brossolette isimlerini de hiç çekinmeden anabileceğinizi düşünüyorum, zira bu iki adamın sizin zooloji çalışmanızla en ufak bir ilgisi yok. Sizin bu adları, kendi yerinizi belirlemek üzere bir yönlendirme, karşıtlık ve saptama amacıyla zikretmeye hakkınız var; çünkü burada asıl mesele yalnızca elindeki kozu iyi kullanmak değil, o kozla oyunun bütün kurallarını altüst etmektir.”

Bir şey anlamadım, yine de söylediklerinden etkilendim; oldum olası böyleyimdir zaten, anlaşılmaz şeylerden etkilenirim, kim bilir, belki de içinde dişe dokunur bir şeyler vardır, derim. Bana kalırsa makul bir tutumdur bu.

Yani Jeanne d’Arc davasındaki gibi lafı fazla uzatmadan –bunu Fransızca konuşulan ülkelerin yüzü suyu hürmetine ve gerekli saygıyı göstermek için söylüyorum– meselenin can alıcı noktasına gelmiş bulunuyorum.

Sonuç itibarıyla pitonların seilmeyen hayvanlar arasında yer aldığı kuşku götürmez.

En önemli kısımdan, tabiattan söz açalım: beslenme sorunu. Dikkat buyurun, en zahmetli bölümü geçiştirmeye kalkmıyorum: Pitonlar yalnızca taze etle beslenmez, canlı etyle de doyurulurlar. Bu böyledir.

Koca Tembel’i bir tur dönüşü –ki bu seyahat üzerine de söyleyeceklerim var– Afrika’dan getirdiğimde Doğa Tarihi Müzesi’ne gittim. Kaldığımız her şey dahil otelin önünde Siyah bir adamın insanlara gösterdiği o pitonu görür görmez hemen kanım kaynadı; sıcak, kendiliğinden bir gönül bağı kuruldu aramızda, ben ona o bana muhtaçtı sanki, ama benim dışımda ona gerekli yaşam koşulları hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Yine de bu koşulları sağlamaya niyetliydim. Veteriner, hoş güneyli şivesiyle şöyle dedi:

“Kafeste tutulan pitonlar yalnızca canlı av hayvanıyla beslenir; fare, ginedomuzu, kimi zamansa küçükten bir tavşan fena olmaz...”

Yüzünde sevecen bir gülümseme vardı.

“Lüp diye yutuverirler, izlemesi ilginç oluyor; önünde fare, piton da ağzını kocaman açmış! Göreceksiniz.”

Korkudan betim benzim attı. Paris’in kalabalık ortamına döner dönmez tabiat sorununa tosladım, daha önce de toslamıştım elbet, ama kasten yaptığım bir şey yoktu. İlk darbeyi savuşturdum ve beyaz bir fare satın aldım ama eve gelip de fareyi kutusundan çıkardığımda işler değişiverdi. Avucumun içinde bıyıklarını duyumduğum anda, birdenbire önemli, şahsi bir görünüm kazandı. Yalnız yaşıyorum zaten, adını Blondine koydum, tam da kişiliğinden ötürü. Öncelikle en acil işleri hallederim oldum olası. Küçükliğini avucumun içinde ne kadar çok duyumarsam varlığı o kadar çok büyüyordu, öyle ki benim evde birden yer kalmadı. Pembecik saydam kulakları ve körpecik minik bir burnu vardı; sevecenlik ve kadınsı duygular nedeniyle bu tarz şeyler yalnız bir adam için, yanılığa yer bırakmayan, dallanıp budaklanan şeylerdir. Bunların olmadığı bir yerde bu tarz şeyler büyüyüp durur, dört bir yanı kaplar. Onu satın alırken, beyaz olsun, Koca Tembel’e gösterişli bir şey ikram edeyim, diye düşünerek seçmiştim, şimdise bunun için gerekli eril gücü bulamıyordum kendimde. Narin bir insanım, kendime hiç övünme payı çıkarmaksızın söylüyorum bunu. Bu açıdan takdire şayan bir yanı yok, bunu zaten biliyorum, o kadar. Hatta bazı anlar kendimi o kadar narin buluyorum ki bu işte bir yanlışlık olsa gerek; bunun ne anlama geldiğini bile çıkaramıyorum, anlayın işte artık!

Blondine gelir gelmez benimle ilgilenmeye başladı; omzuma tırmanıyor, burnuyla boynumu dürtüyor, bıyıklarıyla kulağımın içini gıdıklıyor, hoşsa giden, yakınlık kurduran bin türlü şey yapıyordu.

Bu arada pitonum da neredeyse açlıktan ölecekti. Bir ginedomuzu satın aldım, çünkü daha demografikler; ama o da benimle

abucak dostluk kurmayı başardı, hem de hiç çaba harcama gereği duymadan. Bu hayvanların, koca Paris'in iki göz odalı bir evinde kendilerini böylesine yalnız hissetmesi ve sevecek birisine böylesine ihtiyaç duyması şaşılacak şey doğrusu. Őimdi tutup da onları doğa kanunları öyle gerektiriyor diye a bir pitonun ağzına atamazdım.

Ne yapacağımı bilemiyordum. Koca Tembel'i hiç değilse haftada bir kez doyurmak gerekiyordu, güvenecek benden başka kimsesi de yoktu. Sorumluluğu yklendiğimden bu yana yirmi gün geçmişti bile; bana olan bağlılığını belime sarılıp omuzlarıma tırmanarak gösteriyordu. Güzel yeşil başı burnumun ucunda sallanıyor, gözlerini gözlerime dikmiş, sanki böylesini hiç görmemiş gibi bakıyordu. O denli ağır bir vicdan yükü altına girmiştim ki Vanves Sokağı'na, kilisenin rahibi Peder Joseph'e danışmaya koştum.